

Una aposta decidida per la transició energètica

30 propostes per accelerar la transició energètica. Més renovables. Més eficiència. Més electrificació

Presentem 30 mesures per impulsar la descarbonització del país: per accelerar l'electrificació de la mobilitat i els consums tèrmics, agilitzar la tramitació administrativa de les energies renovables i l'aprovació del PLATER amb consens i retorn al territori.

Els objectius marcats pel PROENCAT per l'any 2030 preveuen cobrir el 50% de la demanda elèctrica a partir d'energies renovables; es preveu la instal·lació de 12.000 MW (es preveuen 5.000 MW d'energia eòlica i 7.000 MW de fotovoltaica). Les previsions marquen que el 34,2% sigui el pes de l'energia elèctrica en el consum d'energia final, o que el consum d'energia final es situï en 20.581,1 ktep al 2030 (quan al 2017 estàvem en 21.833,3 ktep). Aquest són objectius que al parer de les organitzacions signants tenen un doble problema: manca ambició i a més no hem complert amb els objectius.

El context, a més, ha canviat en poc més d'un any. Continua pendent l'impuls de les renovables a Catalunya, de forma decidida, participada i democràtica. Però si això continua sent així després d'anys d'endarreriment, ara se li suma el context peninsular. La forta penetració de renovables arreu de la península no ha anat acompanyada de la corresponent electrificació. I és en aquest marc on volem ubicar la nostra proposta.

Pujar al tren renovable

Catalunya ha de pujar al tren de les renovables. Encara que no sigui el seu principal motor, com a mínim no ha de perdre la necessitat d'impulsar i fer realitat projectes renovables que garanteixin la sobirania energètica, la seva corresponent activitat industrial i el retorn al territori.

Perquè això sigui possible cal tenir present que per complir amb els objectius de la Proencat al 2030 hauríem de tenir instal·lats 15.000MW de potència renovables; 7.000MW en eòlica i 8.000MW en fotovoltaica. Això vol dir que, descomptant la potència instal·lada a dia d'avui, hauríem d'estar instal·lant a raó de 1.000MW eòlics i 1.000MW fotovoltaics cada any d'aquí al 2030.

D'ençà del 2021 teníem 1.700MW eòlics que estaven en tramitació segons la nova normativa, una xifra superior al repte però, d'aquests, un 20% no han pogut autoritzar-se perquè el procés de tramitació ha estat tan llarg que els promotors dels projectes han perdut els drets de connexió i un 25% més estan a punt de perdre'ls si no obtenen l'autorització en els propers mesos. Prop del 50% de la potència s'ha perdut en tramitacions que sovint s'allarguen fins a 600 dies.

En fotovoltaica tenim 33MW instal·lats i 3.500 MW en tramitació, dels quals tan sols 1.500 MW han rebut l'autorització, després de periples administratius de més de 400 dies. I la meitat d'aquests 500MW autoritzats encara no s'han materialitzat perquè Urbanisme no els ha atorgat la llicència d'actuació o perquè s'han vist afectats per impediments municipals.

De fet, si mirem el diagrama d'autoritzacions de projectes d'ençà del Decret 16/2019 veiem que hi ha un abans i un després de la reforma d'aquest Decret que es va fer el 2021 i com aquesta reforma ha desincentivat als promotors i ha dificultat molt la finalització dels tràmits als que estaven en procés.

Però a aquest context català se li suma un nou escenari a nivell ibèric. S'està produint una frenada de les inversions en renovables, atès que hi ha un desequilibri entre oferta i demanda a nivell estatal, atès que l'electrificació industrial, d'usos tèrmics i de la mobilitat s'està produint més lentament de l'esperat.

Liderar l'electrificació del consum energètic

Però si en renovables es tracta de pujar-nos al tren, entenem que Catalunya ha de liderar el procés d'electrificació de la seva economia, situant fites i objectius que vagin més enllà dels horitzons marcats pels diferents plans aprovats.

Bloc 1. Accelerem l'electrificació de la mobilitat

Sense electrificar la mobilitat no hi ha transició energètica. La major part del nostre consum energètic està en aquest sector. I ho podem fer. Proponem:

1. Promoure i estudiar la **substitució de tots els tributs que graven el transport rodat actualment per un impost sobre l'ús del vehicle**, amb tipus impositius en funció del tipus de vehicle, de la distància recorreguda, la localització i el moment del dia, per poder així cobrir totes les externalitats associades al transport rodat.
2. Creació d'un **Fons per l'electrificació de la mobilitat**. Aquest fons es basarà en l'ingrés per l'ús de les infraestructures viàries, amb un sistema d'exclusió per aquelles persones o professional que no puguin evitar l'ús del vehicle, i amb major impacte sobre els usos turístics i de pas. El fons es destinarà en exclusiva al finançament del transport públic, al suport als sectors intensius en el vehicle que es poden electrificar (transport de mercaderies d'última milla, taxi) i a les flotes de vehicle compartit.
3. **Reclamar la gestió i orientació autonòmica dels fons destinats a l'electromobilitat**, i exercir aquesta competència destinant els recursos per una banda a desgravacions fiscals, més limitades però universals, i un sistema d'ajudes molt més intenses centrades en el sector de mercaderies d'última milla, taxi i flotes de vehicle elèctric compartit.

Bloc 2. Descarbonitzem els usos tèrmics

Catalunya va ser la porta d'entrada del gas a la península quan aquest va arribar fa més de 60 anys. Catalunya pot ser qui lideri l'electrificació dels usos tèrmics, fent que aquests funcionin amb energies renovables i siguin fonts d'emmagatzematge. Proponem:

4. **Fons per la descarbonització dels usos tèrmics**. Es proposa la creació d'un fons per la descarbonització dels usos tèrmics. Aquest fons es nodrirà d'un nou tipus fiscal sobre les calderes de gas o fuel noves, que s'aplicarà quan existeixi una alternativa per l'electrificació, nodrint de recursos un fons destinat a la descarbonització dels usos tèrmics. El fons es destinarà a nodrir de recursos necessaris per establir desgravacions i dotar d'un major nombre d'ajudes per la instal·lació d'equips tèrmics elèctrics.
5. Modificar la Llei 1/2010 d'Urbanisme per introduir-hi la **prohibició d'incloure xarxes de gas en els nous planejaments urbanístics** per a les zones residencials.
6. **Establir la prohibició d'instal·lar sistemes tèrmics que funcionin amb combustibles fòssils en els edificis d'ús residencial i terciari de nova construcció**.

7. El Govern de la Generalitat crearà **un model per agrupar els CAE's procedents de la descarbonització**, habilitant mitjançant l'Energètica o un subjecte equivalent el rol de subjecte delegat en el sistema CAE's, aixoplugant les estratègies de descarbonització i electrificació dels consums tèrmics així com aspectes de rehabilitació i eficiència energètica.
8. **Fixar un objectiu de descarbonització del 100% del sector públic**, com a màxim el 2030, a partir de l'electrificació dels consums tèrmics dels edificis i equipaments públics i de la mobilitat, excepte els vehicles pesats que no siguin autobusos.

Bloc 3. Accelerem la implantació de renovables. El PLATER

Cal reforçar i accelerar la tramitació d'aquest instrument de planificació, com a base per a un pacte social i territorial pel que fa al desplegament de les renovables. També és una oportunitat perquè Catalunya harmonitzi la seva planificació energètica amb la Directiva 2023/2314, tant pel que fa a novetats normatives (zones d'acceleració, naturalesa dels elements del sistema energètic a planificar, terminis de tramitació, etc.) i calendari: el 21/05/2025 culmina el termini per publicar la cartografia de zones aptes per a la disponibilitat d'energia procedent de fonts renovables i el potencial de producció d'energia renovable dels diferents tipus de tecnologies a cada zona, incloses les xarxes d'evacuació i les instal·lacions d'emmagatzematge (elèctric i tèrmic).

En aquest context, a nivell europeu s'ha definit un marc general per a l'establiment de zones potencials. El PLATER és una oportunitat per aterrar a la realitat catalana mitjançant un procés participatiu obert a tota la ciutadania i actors implicats (món científic, les administracions locals, la pagesia, el tercer sector ambiental català i el sector energètic) els criteris d'implantació de les zones d'acceleració i la seva ubicació geogràfica. El PLATER és també l'oportunitat per ordenar el desplegament de l'emmagatzematge, tant necessari per cobrir pics de producció renovable i esmorteir el buit en l'estabilitat del sistema que comportarà el tancament de les nuclears.

9. **Definició de les zones d'acceleració renovable**, tal i com estableix la directiva, amb un procés participatiu que incorpori aquelles zones que permetran un desplegament més accelerat de les renovables al país i un mar de mesures de compensació i retorn als territoris d'implantació.
10. **Publicació de la cartografia de zones aptes per a la disponibilitat d'energia procedent de fonts renovables i el potencial de producció d'energia renovable dels diferents tipus de tecnologies a cada zona**, incloses les xarxes d'evacuació i les instal·lacions d'emmagatzematge (elèctric i tèrmic).

Bloc 4. Creem un marc normatiu per accelerar, i no frenar, el desplegament renovable, participat i decidit

Accelerem la implantació de renovables, definint un model renovable participat, democràtic, distribuït i que no es frena. Proposem un nou marc normatiu fent, com va fer el govern aragonès, una norma catalana que es compromet en la transposició de les noves directives. Aquest nou marc normatiu pot ser una reforma del DL 16/2019 o un nou marc on proposem incorporar:

Més participació

11. Ampliem els cercles de la inversió que exigeix el decret 16/2019. Proposem incrementar el radi d'influència molt més enllà del municipi i els municipis limítrofs a partir del qual poden participar les persones físiques i jurídiques de forma que com a mínim sigui d'àmbit comarcal o provincial, i català per a les comunitats energètiques. Proposem també permetre també l'entrada al capital social d'institucions públiques, comunitats energètiques.

12. Crear un marc per projectes de prioritat energètica. La inspiració d'aquest model s'empara amb la Directiva europea, i en comptes de prioritzar determinades zones dona prioritat a aquells actors que primen el pacte i el retorn al territori.

Requeriments de determinació d'un projecte com de prioritat energètica:

Serà necessari	Es valorarà
Que estigui ubicat en sòl no urbanitzable	La realització d'accions de promoció de les comunitats energètiques, de l'autoconsum municipal, de l'eficiència energètica al municipi, d'emmagatzematge de bateries o d'hidrogen verd
Que compti amb el recolzament dels municipis on s'ubica la planta mitjançant cartes de suport dels ajuntaments	Que garanteixi un subministrament energètic renovable més econòmic a la població propera a la planta i a les activitats socials i públiques
Que no estigui localitzat en zones que la normativa sectorial aplicable catalogui d'incompatibles amb projectes eòlics o fotovoltaics	Que subministri energia renovable a indústries electrointensives
Que estigui situat en zones de baixa sensibilitat ambiental	El desenvolupament d'energies renovables per part de l'administració pública regional
Que tingui un pla d'avaluació d'impacte social i de gestió de la participació	Que es creï una línia de subvencions progressives pel pagament de la factura d'electricitat de les llars i PIMES del municipi
	Que es promoguin instal·lacions d'autoconsum compartit a càrrec de l'empresa promotora
	Que s'estableixi un pagament de lloguer dels terrenys on s'instal·lin projectes d'energia renovable a la persona que explotava les terres, no únicament al propietari

Complerts els requisits d'admissibilitat s'avaluarà, sobre un total de 100 punts repartits entre determinats criteris, que el projecte tingui un desenvolupament superior als estàndards i que compleixi criteris d'excel·lència ambiental i d'impacte local positiu.

Els efectes de la consideració de projectes com a prioritaris són l'impuls preferent i urgent de les tramitacions necessàries per a la seva implantació davant de qualsevol òrgan de la Generalitat o administracions locals d'aquesta; la màxima coordinació administrativa en la tramitació dels projectes amb la finalitat d'agilitzar-ne la tramitació; el manteniment d'un contacte permanent amb el promotor en relació amb els tràmits preceptius que regulen l'execució d'aquests projectes; i un seguiment permanent de l'estat de tramitació de l'expedient.

13. Fons de mediació. El nou marc normatiu crearà un model de governança amb la creació d'un fons de mediació, per part de la Generalitat de Catalunya, que compti amb recursos humans i materials neutrals i compromesos amb el desplegament de les energies renovables. Aquests professionals intervindran com a mediadors entre els promotors i els territoris acollidors de les infraestructures de generació d'energia renovable.

14. Fons català de solidaritat energètica. Més enllà dels projectes amb pacte amb el territori, es fixarà un Fons Català de Solidaritat Energètica amb l'objectiu fonamental de canalitzar la reinversió, en els territoris afectats per instal·lacions de generació, de part dels ingressos obtinguts pels tributs ambientals autonòmics que graven aquestes afeccions. Es regeix per criteris de dotació del fons, destinació, municipis destinataris i procediment i criteris de repartiment.

15. Situar les comunitats energètiques en el centre de la transició energètica. Establir els requisits per a ser considerades comunitats (participació oberta i voluntària, autonomia, control efectiu, beneficis mediambientals, econòmics i socials) i la declaració de les comunitats energètiques com a **subjectes d'interès general** a efectes de donar un paper més protagonista a l'administració local.

16. Més autoconsum. La norma catalana establirà nous criteris que hauran de seguir les distribuïdores perquè la Generalitat doni un informe positiu als plans d'inversió de les renovables. En el trasllat de la nova normativa es tindrà present la directiva EPDV, establint normativament l'obligació d'instal·lar energia solar a les teulades dels nous edificis no residencials y públics amb els termes establerts a la directiva creant noves obligacions.

Accelerem la implantació renovable

17. Incloure els projectes de **plaques fotovoltaïques en la superfície de basses de reg i en cobertura de canals de rec**, així com dels seus annexes entre les excepcions de projectes que es poden implantar en xarxa Natura 2000 recollits en l'article 9.2 del Decret Lleí 16/2019.

18. Permetre la **compatibilitat urbanística de les instal·lacions fotovoltaïques en les zones de servitud d'autopistes, autovies i ferroviàries** prèvia autorització de l'organisme competent.

19. Possibilitat de **millorar la informació cartogràfica disponible sobre la capacitat agrològica dels sòls agraris** afectats per un projecte quan el promotor aporti un informe tècnic competent amb una densitat de dades major que la mostra existent en la cartografia. (art. 9.3 DL 16/2019).

20. **Simplificació dels tràmits administratius en els procediments d'autorització de projectes d'energia renovable** tot adaptant el DL 16/2019 als nous terminis màxims fixats per la Directiva; permetre la realització de tràmits en paral·lel i, quan escaigui, la seva unificació; i unificar terminis d'exposició pública.
21. La norma fixarà una **finestreta única per a la tramitació dels projectes**, i es reduirà a 15 dies el temps màxim per a la publicació d'un anunci d'exposició pública d'un projecte.
22. La nova normativa **esmenarà bucles com ara la repetició de la presentació de documentació** en diferents fases del tràmit.
23. S'incorporarà al decret la **no caducitat d'avalis i permisos d'accés a la xarxa a causa d'endarreriments de tramitació ocasionats per l'incompliment de terminis per part de la pròpia Administració**, tant pel que fa a resolucions dels òrgans competents com a causa de suspensions de llicències per part d'ajuntaments.

Ens impliquem en la transició justa

24. **Previsió d'un informe autonòmic en concursos d'accés i de transició justa.**

Permetem més xarxes tancades

25. Incorporar a l'ordenament jurídic català **la regulació de les xarxes tancades de distribució**, i dotar-la de tant contingut com permet la Directiva 2019/944. A aquests efectes es proposa que, en instal·lacions de producció amb una capacitat instal·lada superior a la capacitat d'accés, no susceptible d'evacuació pel seu punt de connexió conforme a les condicions de connexió, els excedents podran ser utilitzats per impulsar el consum de proximitat amb la finalitat d'optimitzar els impactes generats per la instal·lació i la inversió realitzada.
26. Garantir que el subministrament podrà realitzar-se mitjançant **línia directa a un o més consumidors en la modalitat d'autoconsum, individual o col·lectiu, sense excedents.**

Emmagatzematge

27. S'adaptarà la normativa europea perquè els projectes de **bateries "stand alone" puguin ubicar-se en espais com polígons industrials** i que es consideri que urbanística i ambientalment és una activitat apta per ocupar aquests espais, incorporant la lògica de la logística de l'energia.
28. El **Pla Territorial d'energies renovables (PLATER) reservarà espais de sòl no urbanitzable propers a les subestacions elèctriques** per tal de que es puguin desenvolupar projectes d'emmagatzematge d'envergadura que donin estabilitat a la xarxa en vistes al proper tancament de les centrals nuclears.
29. Es crearà un marc català o es donarà suport per la definició d'un marc estatal per **l'emmagatzematge distribuït**, amb opcions de bateries que estaran entre els models "stand alone" i els "behind the meter".

Repotenciació

Es proposa que, d'acord amb el que estableix la nova Directiva 2023/2413, la repotenciació tingui un tractament normatiu específic que faciliti i agilitzi aquest procés a Catalunya i que a aquest efecte s'incorpori al nou marc. Aquesta norma inclourà:

30. La creació de **procediments simplificats**, reduint els temps de resposta i incrementant la predictibilitat per als inversors i operadors. Es fixaran criteris tècnics específics i clars per la repotenciació, incloent-hi les especificacions sobre la substitució o millora dels aerogeneradors existents, amb especial atenció a l'impacte ambiental i paisatgístic minimitzat.